

ถ้อยแถลง

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีโครงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมชนชาติไท, ซึ่งครอบคลุมไม่เพียงแต่การศึกษาคนไทยในประเทศไทยเท่านั้น, หากยังรวมไปถึงคนไทกลุ่มอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่นอกเขตประเทศไทย, ในประเทศพม่า จีน ลาว เวียดนาม และอินเดีย ด้วย. กลุ่มคนไทเหล่านั้น มีพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมในบางมิติ ร่วมกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณ, แต่จากการที่คนไทยได้แยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานอยู่ห่างไกลกัน ภายใต้สภาพภูมิศาสตร์และนิเวศน์ ตลอดจนเงื่อนไขทางสังคมและการเมือง ที่แตกต่างกันมาแล้วเป็นเวลายาวนาน ก็ได้ส่งผลทำให้กลุ่มคนไทเหล่านั้น มีสภาพการดำรงชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น หลากหลายแตกต่างกันตามไปด้วย. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคนไทยนอกประเทศไทย ย่อมนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจ ทั้งในประเด็นลักษณะร่วมพื้นฐาน ที่เป็นรากเหง้าดั้งเดิมทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไท และประเด็นการปรับตัวของกลุ่มคนไท ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันด้วย.

รายงานนี้ เป็นผลผลิตอีกชิ้นหนึ่ง ภายใต้โครงการศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไทยดังกล่าว ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ผู้เขียน ได้มีโอกาสเข้าไปสำรวจภาคสนาม ถึงในถิ่นที่อยู่อาศัยของคนไท บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียงตอนบน (จีนชาเจียง) ในภาคเหนือของมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน. คนไทกลุ่มดังกล่าว อาศัยอยู่โดดเดี่ยวจากคนไทกลุ่มอื่น ๆ มาแล้วช้านาน ในดินแดนลึกลับทุรกันดาร เกือบจะถูกตัดขาดจากโลกภายนอก. การที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าไปสำรวจศึกษา แม้เพียงในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงนับเป็นโอกาสอันดี ที่จะได้นำเรื่องราวของคนไทกลุ่มนี้ มาเปิดเผยต่อวงวิชาการ. ข้อมูลภาคสนามทางชาติพันธุ์วิทยาที่ได้จากการสำรวจ นับว่ามีความสำคัญ ได้ช่วยไขปริศนาบางประการ เกี่ยวกับกำเนิด และพัฒนาการทางวัฒนธรรม ตลอดจนการแพร่กระจาย ของกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้. ข้อสมมุติฐานภายใต้ประเด็นดังกล่าว ที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ในรายงานนี้ บางอย่างเป็นข้อเสนอใหม่ ซึ่งแม้จะเป็นความคิดเห็นในเบื้องต้น แต่ก็น่าจะมีประโยชน์ เป็นการช่วยตั้งโจทย์และกรุยทาง สำหรับให้เพื่อนนักวิชาการ ได้ร่วมกันขบคิด ถกเถียง และช่วยกันแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อจะได้นำพาเราไปสู่โลกแห่งความรู้ในเรื่องดังกล่าว ในระดับที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นในภายหน้า.

การสำรวจศึกษาคนไทยในโครงการนี้ เกิดขึ้นได้ด้วยการริเริ่มและประสานงานอย่างสำคัญของ รองศาสตราจารย์ สุमितร์ ปิติพัฒน์. ศาสตราจารย์ ยรรยง จิระนคร (เจีย แยน จอง) ได้กรุณาเป็นทั้งครูและล่าม ในระหว่างการทำงานภาคสนาม, ส่วน ศาสตราจารย์ หวัง โก๊ะ เฉียน ซึ่งเป็นผู้ชำนาญพื้นที่ ได้นำพาเราไปสู่โลกที่น่าสนใจของคนไทแห่งลุ่มแม่น้ำจินซาเจียง. ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร ได้กรุณาให้ทั้งความรู้และข้อคิดเห็นที่มีประโยชน์ ทั้งยังเตรียมเอกสารอ้างอิงให้บางรายการ. ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ นักวิชาการอาวุโสผู้เป็นกัลยาณมิตร ทุกท่านที่ได้เอ่ยนามถึง. นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ ชาวบ้านคนไทยผู้มีมิตรไมตรีและน้ำใจอันงาม ในทุกหมู่บ้านที่เราได้ไปเยี่ยมชมเยือน, นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของจีนอีกหลายท่าน ในอำเภอ หูว์ต้ง, หยงเหริน และ ต้าเหยา ของมณฑลยูนนาน ที่ช่วยประสานงานในภาคสนาม และให้ข้อมูลอันมีประโยชน์, และยังมีเพื่อนนักวิชาการไทยอีก 2 ท่าน ที่ได้ร่วมคณะเดินทาง ระหกระเหินไปด้วยกัน ตลอดระยะเวลาหลายวัน คือ ดร. รัตนาพร เศรษฐกุล และ คุณดำรงพล อินจัน.

เสมอชัย พูลสุวรรณ

ชำนาญ หอสมุด